

BICSKEI GABRIELLA

Fehér macskavér

Egy vérző macska láttán elkerülhetetlenül felidéződik az a Poe-novella, amelyben a gyerekkora óta nagy állatbarát macskatulajdonos iszákosságának betudható ingerlékenysége, jellem- és kedélyállapot romlása következményeként hirtelen felindulásból késsel kivágja kedvenc kandúrjának a szemét. Elmondása szerint azért csonkítja meg a macskát, mert az addig ragaszkodó, hízelgő állat aznap ki akar térni az útjából, kerüli a vele való érintkezést. A borzalmas tett után – habár ez nincs leírva – valószínűleg csupa vér lett minden, a macska is. A novellában egy hatalmas fekete kandúr szerepel, a fekete macskán másként látszódik/éppen nem látszódik a vérfolt, nem látszik annyira intenzíven, mint Sagmeister Laura festményének fehér macskáján*.

A festmény macskája megsérült, sebéből csordogáló vére piros virágba hajlik fehér szőrén. Vérző hómacska, hópárduc. Párductekintetű magány és embertekintetű rejtély. Macska emberszemekkel: pupillája a macskáké, szemvonala azonban emberi. Legalább annyira emberi, amennyire mondjuk Modigliani portréinak üres szemnyílásai emberinek hatnak.

Köztudott, hogy amikor Modigliani Léopold Survage portréján nem hagyta üresen a modellt mindkét szemnyílását – az egyik szemnek megvan festve a pupillája, a másiknak nincs – akkor állítólag ezt azzal indokolta a barátjának, portréálányának, hogy azért, mert Survage az egyik szemével befelé tekint, a másikkal kifelé. Művészként közvetítői szerepet tölt be a külső világ, és a belső világa között, mindkettőt tükrözi saját alkotásaiban.

Sagmeister Laura fehér macskája mindkét szemének van pupillája. Mégis az az érzésünk a macskaportré láttán, hogy ez a keménytekintetű kandúr mindkét szemével kifelé és befelé is tekint egyszerre. Jó macskához híven éberem figyel, összpontosít a külvilágra, veszélyre, ugyanakkor ott a mögöttes, a rejtett világ, a saját világa, amit tekintetével láttat, sejtet. Annak ellenére, hogy a szemekben látszik a pupilla, már annyira elvékonyodott, macskapupilla-szerű, hogy ha nem rá fókuszálunk, a szemrés üres résként látszódik a hómacska komolyan figyelő arcán, maszkyszerű tekintetén. Feltűnő azonban, hogy az egyes Modigliani-i szemekhez hasonlóan, a szemnyílás felületét a háttérhez erősen hasonlatos színűre festette Laura is, ami ellensúlyozza ezt az ürességet.

---

* Sagmeister Laura *Fehér macska piros virágokkal* című alkotása e számunk belső borítóján látható.

Egy igen komoly macska pazar pózban, minden frivol könnyedség, fesztelenség nélkül. Macska a legmélyebb ős-valójában, a lecsupaszított macska.

Szinte közhely, hogy a macska rettenetesen sokat szemlélődik, és rettenetesen zárkózott. *Nem fontos neki, hogy közölje a titkát.* Titka márpedig van neki, mert mindent lát: kifelé és befelé is egyaránt, egyszerre.

A fehér kandúr titkot őriz, évezredes bölcsességet, a szfinx előttit. Azonban ez a macska nem csak szemlélődik, hanem figyel is, és macskához illően rettenetesen zárkózott is egyben. Ez is lehetne a festmény egyik nagy bravúrja. A nem csak szemlélődő macska valamilyen kommunikáció létrehozására felszólító, felhívó összpontosítása (valamire/valakire), figyelése, és a végtelen zárkózottságának megragadása egyszerre. Ahogy ez a macskatekintet a hozzá akaratlanul közeledő (a kommunikációs jelzésekre válaszoló) másik tekintetet egyenesen elfordulásra készíti, parancsolja, *nem mondok neked semmit úgysem, tartsd távol magad tőlem.* Ő élesen figyel (éppen felénk?), felhívó erővel, szobormerev, rezzenéstelen arccal. Ugyanakkor az alig látható pupilla, az üresnek tűnő szemrés látványa mégis eltávolítja, szinte lepattintja magáról a tekintetet. Ugyanabban a pillanatban megérezzük, tudjuk, hogy most mégsem fog hozzánk szólni semmit. Lépjünk pár lépést vissza, hátra, de akár többet is.

Ellentétben a festmény fehér macskájával, az említett Poe-novella fekete macskája ragaszkodó, hízelkedő, testi kontaktust is igénylő, a gazdáját mindenhova követő macska. Áldozat, az ember áldozata. Laura mondta egyszer képei állatai kapcsán, de általában az állatokról, hogy áldozatok mind, az ember alárendeltjei. Ezért is, de nem csak ezért festi őket olykor vérzőre. Kiadják a rejtett belsőjüket, mindezüket az embernek áldozzák.

A fehér macska nem Poe macskája módján kéri, hogy foglalkozz vele, másként teszi azt: a feszes (valamire/nézőre) összpontosítása mellett, a piros szín (a vér) jelenléte is kommunikáció létrehozására szólít fel. A vörös szín kiemel, magára hívja a figyelmet, meleg szín, míg a zöld, a kék, a fekete háttérbe tol, eltaszít magától.

A fehér macska vérzik, megsérült. A testnedve, az életet adó legbelső nedve válik külsővé, láthatóvá, azt tárja elénk. A vérző élőlény látványa segítségnyújtásra sarkall, de hogy ne kérdezhessünk semmit, ne siethessünk a segítségére, virágot, levélmintákat fest a piros szín (a vér) a szórásra, *köszönöm, semmi bajom, az élet kivi-rázzik belőlem, feldíszít.*

Ismét egy olyan tartalmi (képi) ellentmondáshoz érkeztünk, ami a kép feszült-ségét, nagyságát adja. A vérző állat látványa segítségért kiált, az esendőségét, a kitarulkozását hangsúlyozza, hogy ezt azonnal vissza is vonhassa, vissza is vonja, mert tulajdonképpen ez egy trükk: ahogy a kínai festők tájképein, háttér nélkül, a fehér papírlapon (a fehér macskán) rajzolódik elénk a bambusz, a piros levelek, foltokban és vonalakban. Felmutató piktúra – mondja Miklós Pál a kínai festészetről Tus és ecset című tanulmánykötetében –, egyetlen virágos ág, egy bambusz, egy levélfürt felmutatása. S az érzelmek csak mögéjük rejtve vannak jelen.

Majd újra nem a kínai tájképfestő vagy a kínai macskafestő virágmintáját látjuk a képen, mert figyelmesebben megnézve tényleg vérként látszanak, vérként viselkednek a piros levelek, néhol már sárgásbarnák, mint az alvadt vér, vagy amikor nyomot hagy a vérző seb. Nyomot hagyott a macska szőrén a mancsára, a nyelvére tapadt vér. Szétmaszatóldott. A kiváltott érzéseink pedig az alvadt vérfoltok képe mögé rejtve vonódnak vissza, amikor újra a virágos ágat látjuk.

Ugyanakkor olvasom, hogy a kínai tájképfestészet neve 'hegy és víz' jelentéssel bír, utalva arra, ami nem hiányozhat a kínai tájképről. A víz a boldogság, a hegy a hosszú élet jelképe, együtt pedig a hosszú, boldog életet szimbolizálják. Egyébként a kínai macskaképek is a hosszú életet szimbolizálják, az öregkort. A hegy a változatlanság szimbóluma is, míg a víz folyamatosan mozgásban van. Ezeken a tájképeken mindig előtérben van a víz, távol/felül pedig a hegy. És Laura képe esetében is működik ez a szabály, de működik az ún. távlatsugalmazó tényező is, azaz az előtérben lévő objektumokat felülnézetből látjuk, a hegy tetején megbúvót vagy akár a hegy tetejét alulnézetből. Ami közel van, arra lenézek, a távoli pontra felemelem a fejem. Ráadásul a (csordogáló) vörös szín is kiemel, előtérbe hoz, szinte domborulatot ad a képnek.

A fehér kandúr feje távoli hősziplaként tornyosul a mozdulatlanságba, alatta, a hegy lábánál virágzik az élet nedve.

CSENDELÉT PIROS ASZTALON, 50×70 CM (AKRIL, VÁSZON) 2016.